

den Gang og senere uden den Støtte, den fik gennem de store Brandes'ske Skatter. De to Ting kan jo ikke rigtig godt forenes. Men jeg synes, jeg har en vis Ret til, da det er et Stykke Historie, der ikke svæver i Luften, men staar i en vis organisk Forbindelse med de Ting, vi nu beskæftiger os med, for mit Vedkommende at kaste et Blik tilbage paa disse Forhold og fremstille Sagerne saaledes, som de i Virkeligheden har ligget.

Det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen sagde bl. a.: „Det første Statslaan blev optaget i Oktober 1914, altsaa kort efter Verdenskrigens Udbrud. Venstres Ordfører havde kun een Ting at bemærke den Gang, idet han sagde: „Jeg kan gaa med til det, men jeg anser Laanet for at være noget for stort, og jeg henstiller, at der skaffes Dækning for Renterne af Laanet.“ Men i Anledning af dette første Statslaan udtalte jeg den 12. Oktober 1914: „Jeg mener altsaa, at Laanet burde være gjort mindre, og at en Del af disse Kreditbeviser, som skal indløses... burde indløses ved en Forøgelse i Beskatningen, som Forholdene ogsaa af andre Grunde vil kræve. Det var mig en Skuffelse, at den højtærede Finansminister ved Fremsættelsen af Statslaansloven udtalte sig saa svævende om dette Punkt, thi jeg formaar ikke at se rettere, end at det er en Forpligtelse for den Regering, som staar for Styret i en Periode som denne, ikke alene at afholde Udgifterne og skaffe sig Hjælp derfor, men ogsaa at tænke paa, hvor Dækning skal komme fra. Det kan man ikke skyde over paa kommende Tider og kommende Regeringer.“ Finansministeren svarede, at man forbeholdt sig at udskyde Skattedækningen, men afviste den ikke absolut. Under Udvalgsbehandlingen opnaaedes der saa et Tilsagn fra ham om, at han inden Rigsdagssamlingens Udlob vilde fremsætte Forslag om en saadan forøget Indtægt, som efter den finansielle Tilstand skønnedes fornøden, bl. a. under Hensyn til Dækning af Udgifterne til Afdrag og Renter af det optagne Statslaan. Dette Løfte indfriedes af Finansministeren, da han den 24. Februar 1915 fremsatte Forslag om Forhøjelse af Arveafgifterne og Skatten paa Formue og Indkomst og om den første forholdsvis beskedne Merindkomstskat. Det er rigtigt, som det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen citerede, at jeg under Forhandlingerne om disse Forslag erklærede mig enig i, at man for Tiden ikke gik til Forøgelse af den indirekte Beskatning. Der var nemlig den Gang, bortset fra nogle Enkeltpersoners store Krigsgevinster, ret trykkede Erhvervsforhold her i Landet;

ogsaa Øl- og Spiritusindustrien var af Grunde, som jeg ikke behøver nærmere at udvikle, i en meget vanskelig Situation i denne Periode, saa jeg mente ikke, man foreløbig burde røre ved dem.

Et nyt Statslaan blev stiftet i Eftersommeren 1915, og en delvis Dækning for de Udgifter, dette foranledigede, fandtes i det første Forslag, der fremkom fra den daværende Finansminister, til en Børsstempel-skat.

Men saa siger det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen, at der i det væsentlige var Ro fra 1915 til Foraaret 1917. Dette er nu ikke rigtigt, der springer det ærede Medlem forskellige Ting over — naturligvis uden at ville det. Jeg lod ikke min For-gænger i Ro i denne lange Periode. Allerede under Finanslovbehandlingen i Oktober 1915 udtalte jeg bl. a.: „Jeg mener da, at det vil være klog og rigtig økonomisk Politik at gaa saa vidt med at fremskaffe nye Indtægter til Dækning af disse stadigt løbende Krigsudgifter, som det er muligt at faa uden at skade Landets Erhvervsliv og uden at forøge den Dyrtid, under hvilken saa mange Mennesker her i Landet allerede lider. Det ligger allerede i denne sidste Bemærkning, at jeg ikke tænker paa en Beskatning, der vil forøge denne Dyrtid og komme til at tynde paa Livsfornødenhederne, det ligger mig ganske fjernt. Men alt, hvad man kan gøre uden at skærpe Dyrtiden og uden at skade Landets Erhvervsliv, bør man søge at udføre for ikke at byrde os mere end højst nødvendigt med en Gæld, som vi kommer til at slæbe med i mange Aar, og som det vil være særdeles vanskeligt for os at bære, hvis den stiger for højt.“ Det var en tydelig Program-udtalelse, der peger paa Luksusskatter. Dertil svarede Finansministeren, at han vel kunde tænke sig en Gang at foreslaa nye Skatter, men han vilde ikke gøre det foreløbig, man skulde ogsaa lade noget blive tilbage til Efterfølgerne. Det var en menneskekærlig Tanke. Ved Tillægsbevillingslovforslagets Behandling den 9. Maj 1916, hvor der viste sig Udsigt til et betydeligt Underskud for det følgende Finansaar, udtalte jeg min Betænkelighed ved at gaa videre med Laan og sagde: Man maa hellere rette Opmærksomheden paa, om det ikke var muligt at naa til at dække Underskuddet ved Beskatning. Finansministeren svarede hertil: „Jeg ser i Øjeblikket ingen rigtig Mulighed for at gaa til nye Skatter, uden at jeg dog ganske vil afvise Tanken.“ Jeg kom ofte tilbage til disse Ting. Jeg skal ikke trætte